

108 คดี

เช็คค่างวด

108 คดี

๑๐๘ คติ

ไชยคุแหง

ทศวรรษที่ ๑

พุทธศักราช ๒๔๙๑ - ๒๕๐๐

คดีที่ ๑. สั่งจ่ายเช็คแต่เงินไม่มีในธนาคาร

ฎ.๑๑๙๖/๒๔๙๔ เช็ค

ผู้เซ็นสั่งจ่ายเช็คให้แก่ผู้ถือนั้น ตามกฎหมายต้องรับผิดชอบผู้ถือหรือผู้ทรงเชิคนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้มีการโอนด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้เขียนเช็คจ่ายเงินสดจากธนาคารเอเชีย ๓ ให้กับขุน ประเสริฐศุภมาตรา หรือผู้ถือ 3 ฉบับ รวมเป็นเงิน 4,800 บาท ขุนประเสริฐศุภมาตรา ได้นำเช็คทั้ง 3 ฉบับมอบให้โจทก์ ขอให้โจทก์จ่ายเงินให้ก่อน แล้วไปเบิกเงินเอาจากธนาคารเอเชีย ๓ ภายหลังโจทก์ไปเบิกเงินตามเช็คจากธนาคารเอเชีย ๓ ไม่ได้เพราะเงินของจำเลยไม่มีในธนาคาร ทำให้โจทก์เสียหาย จึงขอให้จำเลยชำระเงินจำนวนดังกล่าวรวมกับค่าเสียหายเป็นเงิน 5,250 บาทให้โจทก์พร้อมทั้งดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี จำเลยต่อสู้ว่าลงนามในเช็คโดยถูกหลอกลวง ฯลฯ ศาลแพ่งพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาเห็นว่า โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามเช็ค ซึ่งจำเลยเป็นผู้สั่งจ่าย จะต้องพิจารณาวินิจฉัยตามกฎหมายว่าด้วยตั๋วเงินคดีปรากฏว่าจำเลยเป็นผู้เซ็นสั่งจ่ายเช็คทั้ง 3 ฉบับนี้ให้แก่ผู้ถือโจทก์เป็นผู้ถือหรือผู้ทรงเช็คเหล่านี้ ตามกฎหมายจำเลยต้องรับผิดชอบผู้ถือ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การโอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900, 904, 916, 989 เมื่อได้พิเคราะห์พยานจำเลยแล้ว เห็นว่าจำเลยนำสืบไม่ได้ว่า โจทก์กับขุนประเสริฐศุภมาตรา คบคิดกันฉ้อฉลจำเลย จำเลยจึงต้องรับผิดชอบ จึงพิพากษากลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้จำเลยใช้เงินตามเช็ครวม 4,800 บาท พร้อมทั้งดอกเบี้ย

(นาถปรีชา, - มนูกิจวิมลอรรด, - ดุลยทัศน์ชนาผัตติ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1196/2494

(นายมาโนชญ์ พงษ์สวัสดิ์ โจทก์ คุณหญิงพงา ดุลยธรรมธาดา จำเลย)

คดีที่ ๒. คอกเช็ดโดยไม่ได้สั่งซื้อใช้ตราประทับแทน
ฎ.๗๑๕/๒๕๐๐ ตัวเงินเช็ด ตัวแทน

ผู้จัดการโรงแรมของจำเลย ออกเช็คในขอบอำนาจ โดยประทับตราโรงแรมและ
ลงลายมือชื่อผู้จัดการแม้จะไม่มีข้อความว่าลงชื่อแทนโรงแรม จำเลยก็ต้องรับผิดชอบ

คำพิพากษา

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ 715/2500

ศาลฎีกา

วันที่ 28 เดือนมิถุนายน พุทธศักราช 2500

ความแพ่ง

นายยังช่วง แซ่ตั้ง

โจทก์

ระหว่าง

นายกำแซง แซ่ก้าน หรือกัน โคมิง

จำเลย

เรื่อง เรียกเงินค้ำประกัน

จำเลยฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ 31 เดือนธันวาคม พุทธ-
ศักราช 2497

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเป็นเจ้าของกิจการโรงแรมอัญญะ จำเลยได้มอบหมายให้
นายยัง แซ่ตั้ง เป็นผู้จัดการและตัวแทนเชิดในการจัดการโรงแรมนี้ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม
2496 นายยังในฐานะผู้จัดการโรงแรมอัญญะได้ออกเช็คสั่งให้ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยาจำกัด
จ่ายเงินสด 30,000 บาท ตามเช็คหมายเลขที่ เอ 008714 ให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ ซึ่ง
โรงแรมอัญญะเป็นหนี้โจทก์อยู่ ครั้นวันที่ 17 เมษายน 2496 โจทก์ได้ให้นายเก็งเกีย นำ
เช็คไปขอรับเงินจากธนาคาร แต่ธนาคารไม่ยอมจ่ายให้ โดยแจ้งว่าเงินฝากของโรงแรมอัญญะ
มีเงินเหลือไม่พอจ่ายตามเช็ค จึงฟ้องขอให้จำเลยชำระเงิน 30,000 บาท ให้โจทก์พร้อมทั้ง
ดอกเบี้ย

จำเลยต่อสู้ว่า เป็นเจ้าของกิจการโรงแรมอัญญะจริง จำเลย มิได้ตั้งนายยังเป็น
ตัวแทนจัดการโรงแรม แต่จำเลยได้ตั้งผู้มีชื่อ 4 คน เป็นตัวแทน แล้วตัวแทนได้ตั้งนายยัง
เป็นผู้จัดการโรงแรมอัญญะอีกต่อหนึ่ง นายยังจะได้ออกเช็คจริงดังโจทก์ฟ้องหรือไม่ จำเลยไม่

ทราบ หากได้ออกจริงก็เป็นการใช้หนี้ส่วนตัวของนายฮั่ง นายฮั่งไม่ได้ออกเช็คเพื่อชำระหนี้โรงแรม ทั้งนายฮั่งไม่มีอำนาจออกเช็คที่โจทก์ฟ้อง และในเช็คไม่มีข้อความจดแจ้งแถลงไว้ว่า นายฮั่งได้ออกเช็คแทนผู้อื่น ตามกฎหมายนายฮั่งต้องรับผิดชอบส่วนตัวโจทก์จะฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบเช็คที่จำเลยมิได้ลงลายมือชื่อไม่ได้

ข้อเท็จจริงคงฟังได้ว่า จำเลยเป็นเจ้าของโรงแรมอัญญู จำเลยได้แต่งตั้งตัวแทนเพื่อดำเนินการโรงแรมอัญญู 4 คน และให้ตัวแทนมีอำนาจตั้งตัวแทนช่วงได้ ตัวแทนจึงตั้งนายฮั่งเป็นตัวแทนช่วง มีอำนาจจัดการทั่วไป และออกเช็คส่งจ่ายเงินได้ เช็ครายพิพาทนายฮั่งได้เซ็นชื่อเป็นผู้ส่งจ่ายประทับตราโรงแรมอัญญูด้วย

โจทก์จำเลยแถลงรับกันว่า

1. โรงแรมอัญญูมีเงินฝากอยู่ที่ธนาคารสรีอยุธยาจริง แต่มีจำนวนน้อยกว่าจำนวนเงินที่ส่งจ่ายมาก
2. ตราประทับเช็ครายพิพาทเป็นตราของโรงแรมจริง แต่การปฏิบัติของจำเลยนั้น เมื่อเซ็นชื่อเกี่ยวกับกิจการของโรงแรมไม่เคยประทับตรากำกับ
3. จำเลยได้ตั้งตัวแทนดำเนินการโรงแรมอัญญู ตัวแทนได้ตั้งนายฮั่งเป็นตัวแทนช่วงจัดการโรงแรมนี้ มีอำนาจส่งจ่ายออกเช็คในกิจการโรงแรมได้
4. เอกสารหมาย จ.2 ถึง จ.4 เป็นลายมือชื่อและตราของโรงแรมอัญญูเป็นบัญชีเงินฝากพร้อมด้วยรายการถอน และเป็นคำบอกกล่าวปิดบัญชีเงินฝากของโรงแรมอัญญู
5. เช็ครายพิพาทเป็นลายเซ็นของนายฮั่ง และตราของโรงแรม ถูกต้องตามตัวอย่าง โจทก์ได้ให้คนไปขอรับเงินที่ธนาคารจริง

โจทก์ไม่สืบพยาน แต่จำเลยขอสืบว่า

1. ระหว่างเกิดกรณีพิพาท นายฮั่งหรือหั่งไม่มีอำนาจออกเช็ครายพิพาท และเช็คซึ่งไม่มีเงินในธนาคาร
2. จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ต่างประเทศ จำเลยซึ่งเป็นตัวการจึงไม่ต้องรับผิดชอบ
3. เช็ครายพิพาทไม่มีข้อความปรากฏว่า นายหั่งลงนามแทนจำเลย จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ
4. เช็ครายพิพาท นายหั่งเซ็น ส่งจ่ายไปใช้ส่วนตัว ไม่ได้เอาไปใช้ในกิจการของโรงแรม

ศาลแพ่งให้จำเลยสืบพยานเฉพาะข้อ 1 และ 4 ส่วนอีก 2 ข้อ เป็นประเด็นหาข้อเท็จจริง เมื่อสืบพยานจำเลยเสร็จแล้ว ศาลแพ่งวินิจฉัยว่านายหั่งได้ออกเช็คให้โจทก์ในนามของโรงแรมอัญญู ทำให้คนภายนอกเชื่อว่านายหั่งได้กระทำให้เพื่อประโยชน์ของโรงแรม - อัญญู ข้อต่อสู้ของจำเลยที่ว่านายหั่งเซ็นชื่อส่งจ่ายไปใช้ส่วนตัวฟังไม่ขึ้น หากมีการจำกัด

อำนาจก็ผูกพันในระหว่างจำเลยกับตัวแทนช่วง จะยกมาใช้ยันโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกไม่ได้ ข้อที่จำเลยอ้างว่า จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ต่างประเทศ จำเลยมิได้ให้การต่อสู้โต้แย้งชัด ทั้งปรากฏตามหนังสือมอบอำนาจว่า จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนคร ข้อกฎหมายที่ว่าไม่มีจดแจ้งแถลงไว้ว่า นายหึ่งได้ออกเช็คแทนผู้อื่น นายหึ่งจึงต้องรับผิดชอบในความในค้ำเงิน (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๓) นั้น ไม่มีบทบังคับว่าต้องเขียนข้อความอย่างไรโดยเฉพาะ เพียงแต่เขียนให้ได้ว่ากระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งก็พอแล้ว เมื่อนายหึ่งออกเช็คภายในกรอบหน้าที่ของตนแล้ว จำเลยผู้เป็นตัวละครต้องรับผิดชอบโจทก์ จึงพิพากษาให้จำเลยใช้เงิน ๓๐,๐๐๐ บาท กับดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจำเลยจะชำระเงินเสร็จแก่โจทก์

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน แต่ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์นายหึ่งเห็นแย้งว่า ถ้ามิได้มีคำแถลงว่าลงชื่อแทนผู้อื่นแล้ว ผู้มีลายมือชื่อจะต้องถูกถือว่าเป็นลายมือชื่อส่วนตัว ควร - พิจารณายกฟ้องโจทก์

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาได้ฟังแถลงการณ์ด้วยวาจาและประชุมปรึกษาแล้ว คดีมีหลักฐานว่านายหึ่งเป็นผู้จัดการโรงแรมอัญมณีสถานตั้งแต่ครั้งบิดาจำเลยเป็นเจ้าของ เมื่อบิดาจำเลยตายแล้ว โรงแรมอัญมณีสถานเป็นของจำเลย จำเลยตั้งตัวแทนดำเนินการ ตัวแทนก็ได้ตั้งนายหึ่งเป็นตัวแทนช่วงจัดการโรงแรมอัญมณีสถานต่อมาอีกหลายปี ข้อความในหนังสือแต่งตั้งให้นายหึ่งมีอำนาจลงชื่อส่งจ่ายเงินในเช็คได้ นายหึ่งจึงมอบลายเซ็นกับดวงตราที่จะประทับไว้ต่อธนาคารเป็นหลักฐาน การออกเช็คส่งจ่ายเงินจากบัญชีของโรงแรมอัญมณีสถาน นั้น โดยพฤติการณ์และเหตุที่นายหึ่งออกเช็ครายพิพาทตามวิธีการที่เคยทำมา จึงไม่มีทางจะถือว่านายหึ่งมิได้ออกเช็คเพื่อประโยชน์แก่กิจการโรงแรมอัญมณีสถาน ถึงแม้จะไม่มีข้อความปรากฏว่าทำแทนโรงแรมอัญมณีสถานจำเลยเป็นผู้เป็นเจ้าของโรงแรมก็ไม่อาจปลักตนให้พ้นความรับผิดชอบได้ เพราะได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า นายหึ่งได้ทำไปในกิจการของโรงแรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๒๐ ข้อที่จำเลยฎีกาว่า โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามเช็ค ในเช็คมิได้เขียนลงไว้ว่าออกแทนผู้อื่น จะให้ผู้ซึ่งไม่มีชื่อในเช็ครับผิดชอบไม่ได้ตาม มาตรา ๑๐๑ นั้น ศาลฎีกาเห็นว่าคดีนี้ โจทก์ฟ้องและนำสืบได้ความชัดเจนว่า นายหึ่ง แร่ฉั่น เป็นตัวแทนของจำเลยมีอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับกิจการโรงแรมอัญมณีสถานของจำเลย รวมทั้งออกเช็คส่งจ่ายเงินออกจากบัญชีของโรงแรมด้วย - และเช็คฉบับที่โจทก์นำมาฟ้องนี้ก็เป็นเช็คที่นายหึ่งออกให้โจทก์ เพื่อชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของโรงแรมของจำเลย จำเลยจึงไม่พ้นจากความรับผิดชอบ

พิพากษายืนในข้อที่ให้จำเลยรับผิดชอบ ให้จำเลยเสียค่าเสียหายความขึ้นฎีกา ๒๐๐ บาท แทนโจทก์

(ตุลยกกรณีพิพาท - ธรรมบัณฑิตสิทธิศฤงคาร - จักรปาณีสรีสวัสดิ์)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๕/๒๕๑๐

แพ่ง ค้ำเงินเช็ค ตัวแทน

๑๐๘ คติ

เชื่อกุศุแห่ง

ทศวรรษที่ ๒

พุทธศักราช ๒๕๐๑ - ๒๕๑๐

คดีที่ ๓. ออกเช็คใช้เงินตามเช็คโดยสุจริต
ฎ.๓๘๙ - ๓๙๐/๒๕๐๕ การชำระหนี้หลายราย

คดีความพิพาทเกี่ยวพันกัน เป็นอำนาจของศาลที่จะพิจารณาพิพากษารวมกันได้ตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 25 หากจำต้องมีความฝ่ายใดร้องขอไม่

จำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์โดยมูลหนี้เงินกู้ 2 ราย เมื่อเงินที่จำเลยชำระหนี้แก่
โจทก์ ไม่พอชำระหนี้ได้หมดทั้ง 2 ราย และจำเลยผู้เป็นลูกหนี้ก็ไม่ได้ระบุว่าชำระหนี้รายใด
ก็ต้องถือว่าหนี้รายไหนถึงกำหนดก่อน ก็ให้หนี้รายนั้นเป็นอันได้เบิ้ลออกไปก่อน ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 328

การที่ผู้ออกเช็คห้ามมิให้ธนาคารใช้เงินตามเช็คโดยสุจริต เพราะมูลหนี้ตามเช็ค
นั้น ได้มีการชำระเงินให้แก่แล้วก็ดี หรือ เช็คนั้นไม่ถูกต้องตามมูลหนี้ที่มีต่อกันก็ดี ยังห้าม
ความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คไม่

คำพิพากษา

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ 389-390/2505

ศาลฎีกา

วันที่ 25 เดือนเมษายน พุทธศักราช 2505

ความอาญา

พนักงานอัยการ กรมอัยการ

โจทก์

นางพกมาส เหมสว่าง (หม้าย)

โจทก์ร่วม

ระหว่าง

บริษัทมิตรการช่าง จำกัด โดยนายเทียน ภูติโยธิน

กรรมการผู้จัดการ ที่ 1. นายเทียน ภูติโยธิน ที่ 2

จำเลย

เรื่อง ผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

นางพกมาส เหมสว่าง (หม้าย)

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทมิตรการช่าง จำกัด โดยนายเทียน ภูติโยธิน

กรรมการผู้จัดการ ที่ 1. นายเทียน ภูติโยธิน ที่ 2

จำเลย

เรื่อง ผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

โจทก์ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ 19 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2502

คดีสองสำนวนนี้ ในคดีแรกอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า บริษัทมิตรการช่าง จำกัด จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคล โดยนายเทียน ภูติโยธิน จำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้จัดการ - จำเลยทั้งสองได้สมคบกันกระทำความผิดกล่าวคือ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2499 เวลากลางวัน จำเลยที่ 2 ได้ออกเช็คธนาคารมณฑล จำกัด เลขที่ ปี.009072 สั่งจ่ายเงิน 150,000 บาท ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2499 ให้แก่นางพกามาศ เหมสว่าง โจทก์ร่วม ในนามของจำเลยที่ 1 โดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้นและเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2499 จำเลยยังได้มีหนังสือถึงธนาคารมณฑลจำกัดสั่งให้งดจ่ายเงินตามเช็คฉบับดังกล่าวเสียด้วย ครั้นวันที่ 20 พฤศจิกายน 2499 นางพกามาศ โจทก์ร่วมได้นำเช็คดังกล่าวยื่นต่อธนาคารมณฑล จำกัด เพื่อขอรับเงิน ธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะไม่มีเงินอยู่ในบัญชีของจำเลยพอที่จะใช้เงินได้ และจำเลยได้สั่งธนาคารมณฑล จำกัด ให้งดจ่ายเงินตามเช็คนั้น เหตุเกิดที่ตำบลดุสิต อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร และตำบลวังบูรพา อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2497 มาตรา 3 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83

จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์

ในคดีหลังนางพกามาศ เหมสว่าง เป็นโจทก์ฟ้องว่า บริษัทมิตรการช่าง จำกัด จำเลยที่ 1 โดยนายเทียน ภูติโยธิน จำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้จัดการได้สมคบกันทำผิดกฎหมายเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2499 โดยจำเลยที่ 2 ได้บังอาจออกเช็คสหธนาคาร - กรุงเทพฯ จำกัด เลขที่ เอ.005228 สั่งจ่ายเงินในนามของจำเลยที่ 1 เป็นจำนวนเงิน 490,000 บาท ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2500 ให้แก่โจทก์ โดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น เพราะขณะออกเช็คดังกล่าวจำนวนเงินในเช็คสูงกว่าเงินที่มีอยู่ในบัญชีฝากเงินของจำเลย และเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2499 จำเลยทั้งสองยังได้สมคบกันมีหนังสือถึงสหธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด สั่งให้ธนาคารงดจ่ายเงินตามเช็คที่จำเลยออกให้โจทก์นั้นเสีย เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2500 โจทก์นำเช็คดังกล่าวไปยื่นต่อสหธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด เพื่อขอรับเงิน แต่ธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน เพราะไม่มีเงินในบัญชีของจำเลยที่ 1 ในธนาคารพอจะจ่ายให้โจทก์ตามเช็คนั้นได้ และทั้งจำเลยได้สั่งธนาคารให้งดการจ่ายเงินไว้ด้วย เหตุเกิดที่ตำบลดุสิต อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร และที่ตำบลสามแยก -

อำเภอสามพรานบุรี จังหวัดพระนคร ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2497 มาตรา 3 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83

จำเลยทั้งสองให้การว่า ได้สั่งจ่ายเช็คตามที่โจทก์ฟ้องให้แก่โจทก์จริง และในวันที่ยื่นเช็คจำเลยไม่มีเงินตามบัญชีในธนาคารพอจ่ายได้ เหตุที่สั่งจ่ายเพราะโจทก์หลอกลวงให้ออกเช็ค เพื่อที่โจทก์จะได้จ่ายเงินให้เป็นการร่วมลงทุนรับเหมาก่อสร้างในนามบริษัทจำเลยที่ 1 แล้วโจทก์ไม่จ่ายเงินให้ครบตามจำนวนในเช็ค เป็นเหตุให้จำเลยไม่สามารถดำเนินกิจการก่อสร้างต่อไปได้ จำเลยไม่ควรถูกต้องรับผิด ขอให้ยกฟ้อง

คดีสองสำนวนนี้ศาลชั้นต้นไม่ได้พิจารณารวมกัน คงสืบพยานโจทก์จำเลยแต่ละสำนวน แล้วพิพากษาในสำนวนคดีแรกที่ย่อยการเป็นโจทก์ และนางพิกษมาเป็นโจทก์ร่วมว่าทางพิจารณาฟังได้ว่าจำเลยที่ 1 เป็นบริษัทจำกัดมีวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ในทางรับเหมาก่อสร้างโดยจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้จัดการ สาเหตุที่จะเกิดคดีนี้ขึ้น ก็โดยจำเลยที่ 2 ได้รับเหมาก่อสร้างจากกรมตำรวจ เพื่อทำการก่อสร้างที่ตำบลศาลายา อำเภอนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม ต่อมาวันที่ 4 กรกฎาคม 2499 จำเลยที่ 2 ได้ทำสัญญากู้เงินของโจทก์ร่วม 150,000 บาท กำหนดใช้คืนวันที่ 18 พฤศจิกายน 2499 พร้อมกับออกเช็คของธนาคารมณฑล จำกัด เลขที่ ปี.009072 จำนวนเงิน 150,000 บาท เท่ากับจำนวนเงินกู้ แต่ลงวันล่วงหน้า คือ วันที่ 18 พฤศจิกายน 2499 ซึ่งเป็นวันจะต้องใช้เงินคืนให้แก่โจทก์ร่วมตามสัญญา นอกจากนี้จำเลยที่ 2 ได้ทำใบมอบฉันทะให้โจทก์ร่วมรับเงินค่าก่อสร้างจากกรมตำรวจ กับหนังสือแจ้งเรื่องมอบฉันทะให้กองคลังกรมตำรวจทราบ มอบให้โจทก์ร่วมไว้ด้วย โจทก์ร่วมได้นำเช็คไปขึ้นเงินต่อธนาคารมณฑล จำกัด เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2499 แต่ธนาคารส่งเช็คคืน โดยแจ้งว่าผู้สั่งจ่ายอายัดเช็คฉบับนี้ โจทก์ร่วมจึงไม่ได้รับเงิน และปรากฏด้วยว่าในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2499 จำเลยที่ 1 มีเงินอยู่ในบัญชีของธนาคารมณฑล จำกัด เพียง 145.80 บาท ข้อต่อสู้ของจำเลยว่าไม่ได้รับเงิน 150,000 บาทไปจากโจทก์นั้น ฟังไม่ขึ้น จึงพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.2497 มาตรา 3 ให้ปรับจำเลยที่ 1 สองเท่าของจำนวนเงินในเช็คเป็นเงินสามแสนบาท ส่วนจำเลยที่ 2 ให้จำคุกมีกำหนด 4 เดือน

ในสำนวนหลังศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ทางพิจารณาได้ความตามคำพยานโจทก์และคำรับ

เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2499 จำเลยที่ 2 ได้ออกเช็คสหธนาคารกรุงเทพ ฯ จำกัด เลขที่ เอ.005228 จำนวนเงิน 490,000 บาท สั่งจ่ายในนามของจำเลยที่ 1 โดยลงวันล่วงหน้า คือ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2500 มอบให้แก่โจทก์เป็นการชำระหนี้ที่จำเลยกู้ยืมจากโจทก์ไป ครั้นเช็คถึงกำหนดจ่ายเงิน โจทก์ได้นำไปขอรับเงินเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2500 แต่สหธนาคารกรุงเทพ ฯ จำกัด ส่งเช็คคืนโดยแจ้งว่าผู้สั่ง

จ่ายได้อายัดเช็คไว้ ส่วนข้อต่อสู้ของจำเลย ว่าโจทก์หลอกลวงให้ออกเช็คและว่าโจทก์ใช้เงินให้ไม่ครบตามเชิคนั้น ฟังไม่ได้ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยต่อไปว่า จำเลยอ้างสำนวนคดีอาญาหมายเลขที่ 340/2501 ของศาลอาญา (คือสำนวนแรกที่กล่าวข้างต้น) เป็นพยานประกอบซึ่งปรากฏในสำนวนนั้นว่าโจทก์ได้รับเงินรายได้ของจำเลยมาจากกรมตำรวจตามใบมอบฉันทะของจำเลย เป็นเงิน 249,000 บาท ศาลชั้นต้นเห็นว่า เพื่อความยุติธรรมควรหักเงินจำนวนนี้ให้จำเลย เพราะถ้าจำเลยจะต้องชำระให้โจทก์ โจทก์ก็ควรได้รับชำระเท่าจำนวนเงินที่จำเลยยังค้างชำระอยู่เท่านั้น อีกประการหนึ่งตามกฎหมายจำเลยที่ 1 จะต้องถูกปรับสองเท่าของจำนวนเงินในเช็ค ถ้าไม่หักจำนวนเงินที่โจทก์ได้รับไปแล้วก็จะไม่เป็นธรรมแก่จำเลยที่ 1 - ฉะนั้น จำนวนเงินในเช็คจึงคงเหลือเพียง 241,000 บาท จึงพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 มาตรา 3 ให้ปรับจำเลยที่ 1 สองเท่าจากจำนวนเงิน 241,000 บาท เป็นเงิน 482,000 บาท ส่วนจำเลยที่ 2 ให้จำคุก 4 เดือน นับโทษจำเลยที่ 2 ต่อจากคดีอาญาเลขที่ 340/2501 ของศาลอาญา

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ทั้งสองสำนวน

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า คดีทั้งสองสำนวนนี้ ผู้เสียหายและจำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกัน ข้อหาที่ว่าจำเลยกระทำความผิดก็เป็นเรื่องอย่างเดียวกัน ทั้งเกี่ยวเนื่องกันด้วย ศาลอุทธรณ์จึงพิจารณาและพิพากษารวมกันไป ศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ 1 เป็นบริษัทจำกัดมีวัตถุประสงค์รับเหมาก่อสร้าง โดยจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัทจำเลยได้รับเหมาก่อสร้างอาคารศูนย์การสื่อสารของกรมตำรวจ เป็นราคางเงิน 1,900,000 บาทแต่บริษัทจำเลยไม่มีเงินทุนพอ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2499 จำเลยที่ 2 จึงไปกู้เงินนางพกษาส โจทก์ไป 150,000 บาท เพื่อใช้ในการก่อสร้าง ในการกู้จำเลยที่ 2 ได้ทำหนังสือสัญญาให้นางพกษาส โจทก์ไว้ และได้ออกเช็คจำนวนเงิน 150,000 บาท ของธนาคารมณฑล จำกัด เลขที่ บิ.009072 เป็นเช็คล่วงหน้ามีกำหนดรับเงินในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2499 ซึ่งเป็นวันที่ลงในเช็ค กับจำเลยได้ทำหนังสือมอบฉันทะให้นางพกษาส โจทก์ไปรับเงินค่าก่อสร้างรายนี้จากกรมตำรวจแทนจำเลย พร้อมกับหนังสือแจ้งต่อกรมตำรวจเรื่องให้นางพกษาส โจทก์รับเงินแทน มอบให้นางพกษาส โจทก์ได้ด้วย ครั้นวันที่ 10 กรกฎาคม 2499 จำเลยได้มากู้เงินจากนางพกษาส โจทก์รวมไปอีก เป็นเงิน 490,000 บาท โดยทำหนังสือสัญญากู้ หนังสือมอบอำนาจให้โจทก์รับเงินจากกรมตำรวจ และออกเช็คล่วงหน้าของสหธนาคารกรุงเทพ จำกัด เลขที่ เอ.005228 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2500 ให้แก่นางพกษาส โจทก์ไว้ อย่างเดียวกับที่จำเลยได้ทำหลักฐานให้ไว้แก่นางพกษาส โจทก์ในการกู้เงินราย - 150,000 บาท ครั้นวันที่ 26 กันยายน 2499 นางพกษาสโจทก์ได้นำใบมอบอำนาจรับ

เงินในสัญญาซื้อขาย 490,000 บาท ไปรับเงินจากกรมตำรวจได้มาเป็นเงิน 249,000 บาท ต่อมาวันที่ 20 พฤศจิกายน 2499 นางพกามาต โจทก์นำเช็คธนาคารมณฑล จำกัด ไปขึ้นเงินจากธนาคาร ธนาคารมณฑล จำกัด แจ้งว่าไม่มีเงิน โจทก์จึงไปแจ้งความต่อสถานีตำรวจเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2499 ซึ่งอัยการโจทก์และนางพกามาต โจทก์ร่วมได้ฟ้องจำเลยเป็นคดีแรกเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2500 ในวันที่ 2 มีนาคม 2500 นางพกามาต โจทก์ได้นำเช็คจำนวน 490,000 บาท ไปขึ้นเงินจากสหธนาคารกรุงเทพ จำกัด - ธนาคารปฏิเสธรการจ่ายเงิน โดยจำเลยไม่มีเงินพอจ่าย นางพกามาต โจทก์จึงฟ้องจำเลยเป็นคดีหลังนี้

คดีได้ความดังกล่าวศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า การกู้เงินทั้งสองสำนวนนี้ จำเลยได้ทำหลักฐานให้นางพกามาต โจทก์ยึดถือไว้ถึง 3 ประการ คือ สัญญากู้ เช็คลงวันล่วงหน้า ใบมอบอำนาจของจำเลยให้นางพกามาต โจทก์ไปรับเงินค่าก่อสร้างของจำเลยจากกรมตำรวจ แต่ละอย่างที่จำเลยทำไว้ให้นางพกามาต โจทก์ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับเงินชำระหนี้ที่จำเลยได้กู้ไปได้ เช็คลงวันล่วงหน้าทั้งสองฉบับที่จำเลยทำให้ไว้ นางพกามาต โจทก์มีสิทธิจะไปรับเงินได้จากธนาคารตามวันทีลงในเช็ค แต่ก่อนจะถึงวันกำหนดในเช็ค นางพกามาต โจทก์ได้นำเอาใบมอบฉันทะของจำเลยไปรับเงินค่าก่อสร้างของจำเลยจากกรมตำรวจมาเสียแล้ว เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2499 เป็นเงินถึง 249,000 บาท เงินจำนวนนี้เมื่อคิดหักหนี้เงินกู้แล้ว ก็เป็นอันใช้หนี้เงินกู้ตามเช็คลบับแรก (150,000 บาท) นั้นหมดไป และยังคงหักใช้หนี้เงินกู้ตามเช็คลบับหลังได้อีกส่วนหนึ่งด้วย จึงเป็นอันว่านางพกามาต โจทก์ได้รับชำระหนี้ตามเช็คนั้นแล้ว ก่อนที่เช็คนั้นจะถึงกำหนดชำระ ดังนั้นจึงเห็นว่าเช็คทั้งสองฉบับนี้นางพกามาต โจทก์ไม่มีสิทธิที่จะนำไปขึ้นเงินจากธนาคารเพื่อเอาเงินนั้นชำระหนี้ของตนแล้ว - แม้นางพกามาต โจทก์จะยังได้รับเงินไม่ครบตามเช็คลบับหลังก็ดี นางพกามาต โจทก์ก็จะถือว่าสิทธิในเงินเต็มจำนวนตามเช็คนั้นไม่ได้ อนึ่ง การที่นางพกามาต โจทก์ไปรับเงินของจำเลยมาจากกรมตำรวจ ก็เป็นการแสดงให้เห็นเจตนาของนางพกามาต โจทก์ว่าจะไม่ใช่เช็คนั้นรับเงินเมื่อถึงกำหนดต่อไปอีกแล้ว นอกจากนี้ข้อเท็จจริงก็รู้กันอยู่ว่าในขณะที่จำเลยออกเช็คให้นั้น จำเลยยังไม่มีเงินในธนาคาร จำเลยจะมีเงินก็ต่อเมื่อรับเงินมาจากกรมตำรวจ การที่นางพกามาต โจทก์ไปรับเงินจากกรมตำรวจมานั้น เป็นการขัดขวางจำเลยที่จะรับเงินมาเข้าบัญชีของจำเลย จึงเห็นเจตนาของจำเลยได้ว่า ไม่มีเจตนาจะไม่ใช่เงินตามนั้น ด้วยเหตุหลายประการดังกล่าว ศาลอุทธรณ์เห็นว่า เช็คทั้งสองฉบับที่โจทก์ฟ้องจำเลยนั้น นางพกามาต โจทก์หมดสิทธิและไม่ผูกพันจำเลย ตั้งแต่วันที่นางพกามาต โจทก์ไปรับเงินมาจากกรมตำรวจแล้ว จำเลยจึงยังไม่มีผลผูกพันฟ้อง ศาลอุทธรณ์จึงพิพากษากลับ ให้ยกฟ้องของโจทก์เสียทั้งสองสำนวน

นางพจนมาศ โจทก์ฎีกาขึ้นมามีทั้งสองสำนวนเป็นใจความว่า 1. คดีสองสำนวนนี้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดขอให้รวมพิจารณา แม้แต่ศาลอาญาเจ้าของสำนวนเดิมก็ได้พิจารณารวมกัน ศาลอุทธรณ์รวมพิจารณาพิพากษามาจึงไม่ชอบ 2. จำเลยต่อสู้เพียงข้อเดียวว่าการที่จำเลยออกเช็ครายนี้เพราะถูกโจทก์หลอกลวง เมื่อฟังว่าโจทก์มิได้หลอกลวงจำเลย จำเลยก็ต้องมีความผิดตามฟ้อง ที่ศาลอุทธรณ์หยิบยกเอาเหตุที่โจทก์ไปรับเงินจากกรมตำรวจ ตามหนังสือมอบฉันทะของจำเลย มาเป็นเหตุให้จำเลยพ้นความรับผิดชอบนั้น โจทก์เห็นว่าข้ออ้างคนละเรื่องกัน การที่จำเลยออกเช็คให้โจทก์ จำเลยก็มีหน้าที่จะต้องให้โจทก์สามารถรับเงินจากธนาคารตามเช็คนั้นได้ แม้จะปรากฏว่า โจทก์ได้รับเงินค่าก่อสร้างของจำเลยจากกรมตำรวจไปแล้ว 249,000 บาท โจทก์ก็แสดงได้ว่าเป็นการรับเงินชำระหนี้เงินกู้รายหลัง 490,000 บาท ไม่มีทางที่จำเลยจะมาหักหนี้เงินกู้รายแรก 150,000 บาทนั้นได้ และนอกจากนี้จำเลยยังได้สั่งห้ามธนาคารไม่ให้จ่ายเงินให้โจทก์ตามเช็คทั้งสองฉบับอีกด้วยจำเลยจึงต้องมีความผิดตามฟ้อง

ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวน ฟังคำแถลงการณ์ของทนายโจทก์ จำเลยและประชุมปรึกษาแล้ว ฎีกาของนางพจนมาศ โจทก์ทั้งสองสำนวนนั้นมิได้โต้แย้งข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ชี้ขาดมานั้น ข้อเท็จจริงจึงเป็นอันฟังได้ตามที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยไว้ ต่อไปจะได้วินิจฉัยฎีกาของโจทก์ทีละข้อ คือ

1. โจทก์ฎีกาว่า ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาคดีสองสำนวนนี้ร่วมกัน เป็นการมิชอบด้วยกระบวนการพิจารณา ข้อนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 25 บัญญัติว่า ศาลซึ่งรับฟ้องคดีเกี่ยวพันกันไว้จะพิจารณาพิพากษารวมกันไปได้ แสดงว่าการพิจารณาพิพากษาคดีรวมกันนั้นเป็นอำนาจของศาล หากจำต้องมีความฝ่ายใดร้องขอตั้งฎีกาของโจทก์ไม่ ส่วนข้อที่ว่าคดีสองสำนวนนี้เกี่ยวพันกันหรือไม่นั้น ศาลอุทธรณ์ได้ฟังข้อเท็จจริงว่า เช็คทั้งสองฉบับที่โจทก์แยกฟ้องจำเลยเป็นสองสำนวนนี้ จำเลยได้ออกให้โจทก์ไว้เนื่องจากบริษัทจำเลยได้รับเหมาก่อสร้างอาคารศูนย์การสื่อสารของกรมตำรวจ เป็นราคากว่าเงิน 1,900,000 บาท แต่บริษัทจำเลยมีทุนไม่พอจึงได้ไปกู้เงินนางพจนมาศ โจทก์ ครั้งแรกกู้ 150,000 บาท ครั้งที่ 2 กู้ 490,000 บาท การกู้แต่ละครั้งจำเลยได้ออกเช็คส่งให้โจทก์ไว้ คือเช็ค 2 ฉบับที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นสองคดีนี้ ฉะนั้น เช็ค 2 ฉบับนี้ จำเลยจึงออกให้โจทก์ เนื่องจากการกู้เงินเพื่อมารับเหมาก่อสร้างรายเดียวกันนี้เอง ข้อเท็จจริงทั้งสองคดีจึงเกี่ยวพันต่อเนื่องกันที่ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษารวมกันมาจึงเป็นการชอบแล้ว

2. คดีทั้งสองนี้เป็นคดีอาญา แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่า โจทก์มิได้หลอกลวงให้จำเลยออกเช็คดังที่จำเลยต่อสู้ก็ตาม แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงจากหลักฐานในท้องสำนวนนั้นเองว่า จำเลยมิได้กระทำความผิดดังที่ถูกกล่าวหาแล้ว ศาลก็ย่อมจะหยิบยกขึ้นมายกฟ้อง

โจทก์ได้ คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏจากพยานฝ่ายโจทก์เองว่า จำเลยได้ไปกู้เงินนางพกามา โจทก์เพื่อไปใช้จ่ายในการรับเหมาก่อสร้างอาคารศูนย์การสื่อสารของกรมตำรวจ 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2499 กู้ไป 150,000 บาท จำเลยที่ 2 ได้ทำสัญญากู้ให้ โจทก์ไว้ และจำเลยได้ออกเช็คของธนาคารมณฑล จำกัด เลขที่ ปี.009072 เป็นจำนวน เงิน 150,000 บาท เป็นเช็คล่วงหน้ามีกำหนดรับเงินในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2499 ซึ่งเป็นวันที่ลงในเช็ค กับจำเลยได้ทำหนังสือมอบฉันทะให้นางพกามา โจทก์ไปรับเงินค่าก่อสร้างรายนี้จากกรมตำรวจ พร้อมทั้งหนังสือแจ้งต่อกรมตำรวจเรื่องให้นางพกามา โจทก์รับ เงินแทนด้วย ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2499 กู้ไป 490,000 บาท โดยจำเลยได้ออกเช็คล่วงหน้าของสหธนาคารกรุงเทพ จำกัด เลขที่ เอ.005228 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2500 เป็นจำนวนเงิน 490,000 บาท เท่าเงินที่กู้ ให้นางพกามา โจทก์กับทั้งได้ทำสัญญากู้ หนังสือมอบฉันทะให้นางพกามา โจทก์ไปรับเงินค่าก่อสร้าง จากกรมตำรวจ และหนังสือแจ้งกรมตำรวจเรื่องให้นางพกามา โจทก์ไปรับเงินแทนจำเลย เช่นเดียวกับการกู้ครั้งแรกทุกประการ ต่อมาวันที่ 26 กันยายน 2499 นางพกามา โจทก์ได้นำใบมอบฉันทะของจำเลยไปรับเงินค่าก่อสร้างมาจากกรมตำรวจ เป็นจำนวน 249,000 บาท เงินจำนวน 249,000 บาทนี้ นางพกามา โจทก์ไม่ได้นำมาให้จำเลยหรือเอาเข้าบัญชีของจำเลยในธนาคารแต่อย่างใดจึงต้องถือว่าเป็นเงินที่จำเลยชำระหนี้ให้แก่นางพกามา โจทก์ปัญหาว่าเป็นการชำระหนี้เงินกู้รายไหน กรณีนี้จำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์โดยมูลหนี้เงินกู้ 2 ราย เงินที่โจทก์ไปรับมาไม่พอชำระหนี้ได้หมดทั้งสองราย และจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ก็ไม่ได้ระบุว่าชำระหนี้รายใดก็ต้องถือว่าหนี้รายไหนถึงกำหนดก่อนก็ให้หนี้รายนั้นเป็นอันได้เปลี่ยนไปก่อนตามมาตรา 328 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โจทก์ไปรับเงินของจำเลยมา 249,000 บาท ตั้งแต่วันที่ 26 กันยายน 2499 คือตั้งแต่ก่อนที่หนี้เงินกู้ทั้งสองรายนี้จะถึงกำหนดชำระ ฉะนั้น เมื่อหนี้รายแรกเงิน 150,000 บาท ถึงกำหนดชำระก่อน คือถึงกำหนดชำระวันที่ 18 พฤศจิกายน 2499 ก็ต้องถือว่าหนี้รายแรก 150,000 บาท นี้ได้ถูกชำระหนี้หมดสิ้นไปแล้ว ที่โจทก์โต้เถียงว่าโจทก์ถือว่าเป็นการชำระหนี้รายหลัง เพราะโจทก์เอาใบมอบฉันทะของจำเลยในการกู้เงินครั้งหลังไปรับเงินจากกรมตำรวจนั้น ใบมอบฉันทะที่จำเลยทำให้โจทก์ไว้ในการกู้ทั้งสองรายนี้ ก็เป็นใบมอบฉันทะให้ไปรับเงินค่าก่อสร้างรายเดียวกันนั่นเอง โจทก์จะใช้ใบมอบฉันทะฉบับแรก หรือฉบับหลังไปรับเงินหาใช่เป็นข้อสำคัญไม่ โจทก์เป็นเจ้าหนี้ไม่มีอำนาจที่จะระบุเอาตามชอบใจว่า เป็นการชำระหนี้รายใด อำนาจที่จะระบุตกอยู่กับจำเลยผู้เป็นลูกหนี้ เมื่อจำเลยไม่ระบุก็ต้องถือว่าเป็นการชำระหนี้ - รายแรกซึ่งถึงกำหนดก่อนตาม มาตรา 328 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อหนี้รายแรกได้ถูกชำระไปหมดสิ้นแล้ว จำเลยก็มีสิทธิที่จะแจ้งไปยังธนาคารไม่ให้จ่ายเงินให้โจทก์ -

ตามเช็คฉบับจำนวนเงิน 150,000 บาท เลขที่ บี.009072 นั้นได้ทำให้เป็นการห้ามมิให้ธนาคารใช้เงินตามเช็คนั้นโดยเจตนาทุจริตไม่ การที่โจทก์นำเช็คฉบับนี้ไปขึ้นเงินจากธนาคารไม่ได้ จำเลยจึงไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 มาตรา 3 ดังที่โจทก์ฟ้อง

ส่วนเงินที่โจทก์ได้รับมาแทนจำเลย 249,000 บาท เมื่อหักเอาไปชำระหนี้เงินกู้รายแรกเสีย 150,000 บาท คงเหลือ 99,000 บาท เมื่อหักจากต้นเงินกู้ครั้งหลัง 490,000 บาทแล้ว ก็คงเหลือหนี้ที่จำเลยจะต้องชำระให้โจทก์เพียง 391,000 บาท โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้เงินกู้ครั้งหลังนี้ หนีสิทธิที่จะเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้ให้เต็มจำนวน 490,000 บาท ตามเช็คที่จำเลยออกให้โจทก์นั้นไม่เช็คฉบับหลังที่จำเลยออกให้โจทก์ไว้นั้นย่อมเป็นเช็คที่ไม่ถูกต้องตามมูลหนี้ที่มีต่อกันอยู่ระหว่างโจทก์ จำเลย การที่โจทก์ยังคงยืนยันเอาเช็คจำนวน 490,000 บาท ไปขึ้นเงินเพื่อเอาชำระหนี้ของคนเกินกว่าที่ตนมี - สิทธินั้น จำเลยผู้เป็นลูกหนี้ย่อมมีสิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้หนี้ได้ ฉะนั้น การที่จำเลยห้ามมิให้ธนาคารใช้เงินตามเช็คนั้น จึงมิใช่เป็นการห้ามโดยเจตนาทุจริต เมื่อจำเลยชอบที่จะห้ามมิให้ธนาคารใช้เงินตามเช็คนั้นแก่โจทก์ได้ ข้อที่ว่าจำเลยมีเงินไม่พอในบัญชีในขณะนั้นก็ไม่เป็นเหตุที่จะทำให้จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้ดังโจทก์ฟ้อง ทั้งรูปคดีก็ไม่มีทางที่จะให้ฟังได้ว่าจำเลยออกเช็คให้โจทก์โดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้นแต่ประการใด ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์มาทั้งสองสำนวนนั้นชอบแล้ว

จึงพร้อมกันพิพากษายืน ให้ยกฎีกาโจทก์เสียทั้งสองสำนวน

(ประกอบ หุตะสิงห์ - คร้าม สิวายะวิโรจน์ - พจน์ ปุษปาคม)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 389-390/2505

แพ่ง การชำระหนี้หลายราย

พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

วิธีพิจารณาอาญา ความผิดเกี่ยวพันกัน

คดีที่ ๔. เปิดบัญชีเดินสะพัดไว้กับธนาคาร

ฎ.๗๔๗/๒๕๐๗ ดอกเบี้ย

ลูกหนี้นำโฉนดที่ดินของบุคคลอื่นพร้อมด้วยใบมอบฉันทะของเจ้าของที่ดิน โดยยอมผูกพันตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันให้เจ้าหนี้นี้ยืมยืมไว้ แต่ไม่ได้ทำการจำนองกันให้ถูกต้องตามกฎหมายส่วนสังหาริมทรัพย์อื่นลูกหนี้ยังคงครอบครองใช้สอยอยู่ไม่ได้ส่งมอบให้เจ้าหนี้นี้ยืมยืมไว้เป็นประกัน จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นเจ้าหนี้นี้ผู้มีประกันตามความหมายในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

ลูกหนี้ได้เปิดบัญชีเดินสะพัดไว้กับธนาคาร ธนาคารยอมคิดดอกเบี้ยทบต้นได้ ตามประเพณีการค้าตาม มาตรา 655 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คำพิพากษา

ที่ 747/2507

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่ 30 เดือนกันยายน พุทธศักราช 2507

ความล้มละลาย

บริษัทธนาคารแห่งเอเชียเพื่อการอุตสาหกรรม
และพาณิชย์กรรม จำกัด

โจทก์

ระหว่าง

นายศักดิ์ ชัยปรีชา

จำเลย

เรื่อง ล้มละลาย

จำเลยฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ 31 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2504

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นบริษัทจำกัด มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการธนาคารจำเลยเป็นผู้เคยค้ากับโจทก์ โดยเปิดบัญชีเดินสะพัดฝากเงินกระแสรายวันไว้กับโจทก์ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2497 จำเลยได้ขอกู้เบิกเงินเกินบัญชีเดินสะพัดของจำเลยจากโจทก์ เป็นจำนวน 180,000 บาท โดยยอมเสียดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี กำหนดส่งดอกเบี้ยเป็นรายเดือนทุกเดือน เนื่องจากการกู้เบิกเงินเกินบัญชีเป็นไปตามประเพณีของธนาคาร จำเลยสัญญาว่าหากผิคนัดไม่ส่งดอกเบี้ยโดยโจทก์จะได้เรียกร้องทางทวงถามหรือไม่ก็ตาม จำเลยยินยอมให้ดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั้นทบเข้ากับต้นเงินทันทีที่ค้างชำระเป็นคราว ๆ ไป และให้ดอกเบี้ยที่ทบ

เข้ากับต้นเงินนั้นกลายเป็นต้นเงินอันจำเลยจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตรา และกำหนดชำระตาม สัญญาเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ จำเลยได้มอบโฉนดที่ดินเลขที่ 1396 ตำบลบางไสไกรฝ่งเหนือ อำเภอลองสาน (บางลำภู) จังหวัดธนบุรี ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ ของนายสืบ รักประสทธิ และนางบุญมา รักประสทธิ พร้อมกับระบุมอบเครื่องจักรดีเซลยี่ห้อฮัสตัน 1 เครื่อง เครื่องใส่ ไม้ เครื่องเจาะไม้ เครื่องทำเคียว เครื่องทำลัน เครื่องลับใบมีด อย่างละหนึ่งเครื่อง เครื่อง มอเตอร์ไฟฟ้าขนาด 3 แรง 1 เครื่อง และเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด 10 กิโลวัตต์ 1 เครื่อง ให้แก่โจทก์ไว้เป็นประกัน โดยจำเลยจะชำระหนี้รายนี้ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด 6 เดือน นับแต่วันทำสัญญา ดังปรากฏรายละเอียดตามหนังสือสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีท้ายฟ้อง สำหรับหลัก ประกันโฉนดที่ดินเลขที่ 1396 ดังกล่าว มิได้มีการจำนองให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนทรัพย์สิน อื่น ๆ ก็มิได้มีการส่งมอบให้โจทก์เพียงระบุไว้เป็นหลักประกันเท่านั้น หนี้รายนี้จึงเป็นหนี้ที่ไม่มี ประกันหลังจากทำสัญญาแล้วจำเลยได้ใช้เช็คเบิกเงินเกินบัญชีเดินสะพัดฝากเงิน ของจำเลยไป จากโจทก์หลายครั้ง เมื่อครบกำหนดที่จะชำระหนี้ตามข้อตกลงจำเลยขอพักและขอต่ออายุสัญญา ออกไปอีกหลายครั้ง โจทก์ได้ทวงถามหลายครั้งจำเลยก็ขอพักและผัดผ่อนไม่ชำระหนี้เรื่อยมา - โจทก์ได้ให้หมายโจทก์มีหนังสือลงวันที่ 14 ตุลาคม 2501 แจ้งให้จำเลยทราบว่า เพียงวันที่ 31 สิงหาคม 2501 จำเลยเป็นหนี้โจทก์อยู่ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีเป็นเงิน 309,478 บาท 11 สตางค์ ให้จำเลยชำระหนี้ให้โจทก์ใน 7 วัน จำเลยได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว ก็ไม่ชำระ ให้ ต่อมาหมายโจทก์ได้มีหนังสือลงวันที่ 1 ธันวาคม 2501 ทวงถามอีกครั้งหนึ่งแจ้งให้ทราบ ว่า เพียงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2501 จำเลยเป็นหนี้โจทก์อยู่เป็นเงิน 321,229 บาท 21 สตางค์ ให้จำเลยชำระหนี้ให้โจทก์ใน 7 วัน จำเลยได้รับหนังสือแล้วก็ยังไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ จนถึง วันฟ้องจำเลยคงเป็นหนี้ต้องชำระเงินให้โจทก์รวมเป็นเงิน 344,570 บาท 83 สตางค์ บัดนี้ ปรากฏว่าจำเลยถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดีของศาลแพ่งคดีหมายเลขแดงที่ 2096/2501 ทรัพย์ สินอย่างอื่นของจำเลยไม่เพียงพอที่โจทก์จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ จำเลยได้รับหนังสือทวงถามจาก ทนายโจทก์ให้ชำระหนี้แล้วสองครั้ง ซึ่งมีระยะเวลาห่างกันเกินกว่า 30 วัน แต่จำเลยก็ไม่ชำระ บ่อมถือว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว เนื่องจากจำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์เกินกว่าหนึ่งพันบาท และ เป็นหนี้ ซึ่งกำหนดจำนวนได้แน่นอนจึงขอให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด และ พินาศให้จำเลยเป็นบุคคลล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หักเงินที่ได้จากการรวบรวมทรัพย์สินของจำเลย ชำระค่าฤชาธรรมเนียม และค่าทนายความแทนโจทก์

จำเลยให้การว่า เคยทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีไว้กับโจทก์ในวงเงิน 180,000 บาท แต่ความจริงจำเลยได้เซ็นเบิกรับเงินสดมาเพียง 20,000 บาท เท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 160,000 บาท จำเลยไม่เคยเซ็นเบิกรับมาจำเลยควรรับผิดชอบใช้ต้นเงินและดอกเบี้ยในต้นเงิน

20,000 บาทเท่านั้น การกู้เบิกเงินเกินบัญชีนี้เป็นการกู้ที่มีหลักประกัน คือจำเลยได้มอบโฉนดที่ดินเลขที่ 1306 ตำบลบางไส้ไก่ฝั่งเหนือ อำเภอคลองสาน จังหวัดธนบุรี กับเครื่องจักรต่าง ๆ ดังที่โจทก์กล่าวในฟ้องให้แก่โจทก์ไว้เป็นประกัน ปัจจุบันเฉพาะราคาที่ดินกับเครื่องจักรต่าง ๆ ดังกล่าวรวมกันประมาณไม่น้อยกว่า 600,000 บาท เกินกว่าจำนวนหนี้ที่โจทก์ อ้างมาตามฟ้อง โจทก์จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ยังไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะฝ่าฝืนมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 การคิดดอกเบี้ยทบต้นตามที่โจทก์อ้างในฟ้อง เป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นโมฆะที่จำเลยถูกฟ้องในคดีหมายเลขแดงที่ 2496/2501 ของศาลแพ่งนั้น จำเลยได้ทำความตกลงกันได้ และไม่ได้ถูกยึดทรัพย์ หนังสือทวงถามที่โจทก์อ้างจะมีจริงหรือไม่จำเลยไม่รับรอง แต่จำเลยไม่เคยได้รับหนังสือทั้ง 2 ฉบับจากโจทก์ นอกจากจำเลยจะมีหลักทรัพย์ดังกล่าวข้างต้นเป็นประกันไว้ต่อโจทก์แล้ว จำเลยยังเป็นเจ้าหนี้ค่าก่อสร้างอีกหลายรายเป็นจำนวนหลายแสนบาท จำเลยไม่ใช่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวขอให้พิพากษายกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าทนายแทนจำเลย

ศาลชั้นต้นได้ทำการพิจารณาแล้ว พึงข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2497 จำเลยได้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีไปจากโจทก์เป็นเงิน 180,000 บาท และตามสัญญานั้น จำเลยจะต้องมอบโฉนดที่ 1396 ตำบลบางไส้ไก่ฝั่งเหนือ อำเภอคลองสาน จังหวัดธนบุรี เพื่อทำนองเป็นประกัน และจะต้องมอบเครื่องจักรต่าง ๆ ไว้แก่โจทก์เพื่อเป็นประกันอีก ดังปรากฏตามเอกสารหมายเลข จ.3 แต่ปรากฏว่าโฉนดที่ดินนั้นได้มอบให้โจทก์ไว้เลย ๆ ไม่ได้ทำนิติกรรมกันตามกฎหมายแต่ประการใดและบรรดาเครื่องจักรต่าง ๆ จำเลยก็ยังครอบครองอยู่ - ตลอดมา และเอาไปลงทุนทำห้างหุ้นส่วนประสิทธิชัย จำกัด ไม่ได้ส่งมอบให้โจทก์ เมื่อเป็นดังนี้ ข้ออ้างของจำเลยที่ว่าโจทก์เป็นเจ้าหนี้มีประกันจึงฟังไม่ขึ้น จำเลยอ้างว่า จำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนประสิทธิชัยการช่าง จำกัด ดำเนินกิจการรับเหมาก่อสร้าง และห้างหุ้นส่วนมีสิทธิเรียกร้องจากการรถไฟเป็นเงิน 200,000 บาท จากเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ เป็นเงิน 280,000 บาท สิทธิเรียกร้องทั้งสองรายนี้ปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนเป็นฝ่ายผิดสัญญา คู่สัญญาจึงบอกเลิกสัญญากับจำเลยและคงไม่จ่ายค่าจ้าง เหตุการณ์ล่วงเลยมานานแล้ว จำเลยกล่าวอ้างขึ้นลอย ๆ ไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุน ไม่น่าเชื่อว่าจำเลยมีหวังจะได้รับเงิน แม้จะได้รับเงินมากก็เป็นของห้างหุ้นส่วนไม่ใช่เป็นของจำเลย นอกจากนี้ยังปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนประสิทธิชัยการช่าง จำกัด ได้ถูกโจทก์ฟ้องเป็นคดีในศาล โดยโจทก์ขอให้ห้างหุ้นส่วนชำระราคารถแทรกเตอร์ และรถเกรดเดอร์ที่รับซื้อจากโจทก์เป็นเงินถึง 600,000 บาทด้วย เหตุนี้ ข้ออ้างของจำเลยที่ว่า จะได้เงินมาเพียงพอชำระหนี้ให้โจทก์ จึงรับฟังไม่ได้ ส่วนในข้อทวงถาม รูปคดีก็ฟังได้ว่า โจทก์ได้ทวงเตือนให้จำเลยชำระหนี้โดยชอบแล้ว และจำเลยยังไม่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์จนบัดนี้ ในข้อที่ว่า จำเลยได้รับเงินมาจากโจทก์เพียง 20,000 บาท อีก 160,000 บาท ไม่ได้รับมานั้น ปรากฏว่าบริษัทมิตรสหายจำกัดเป็นลูกหนี้โจทก์อยู่ 160,000 บาท จำเลยได้ตกลงรับซื้อเครื่องจักร และ

กิจการโรงงานของบริษัทมิตรสหาย จำกัด และรับเป็นหน้จอทกัแทนบริษัทมิตรสหาย จำกัด แล้วเป็นจำนวน 160,000 บาท จำเลยจึงตกเป็นลูกหนี้ของโจทก์ในเงินจำนวนนี้ คดีฟังได้ว่าจำเลยเป็นลูกหนี้ของโจทก์ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นเงิน 344,570 บาท 83 สตางค์ ตามเอกสารหมาย จ.36 และจำเลยแถลงรับว่าในฐานะส่วนตัวจำเลยไม่มีทรัพย์สินอะไร มีเงินสดไม่ถึง 10,000 บาท และปรากฏตามสำนวนคดีหมายเลขแดงที่ 2096/2501 ว่าจำเลยถูกยึดทรัพย์ยังไม่มีการถอนการยึด รูปคดีฟังได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จึงมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 14 ให้คิดหักค่าธรรมเนียมและค่าทนายความตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นสมควรจากกองทรัพย์สินของจำเลยให้แก่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ด้วย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดค่าทนายความชั้นอุทธรณ์ตามที่เห็นสมควรจากกองทรัพย์สินของจำเลยให้แก่โจทก์

จำเลยฎีกา ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ในประการแรกจำเลยฎีกาว่าที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยว่า หนี้รายนี้ไม่ใช่หนี้มีประกันนั้น นอกจากจะปรากฏข้อความในสัญญาหมาย จ.3 ข้อ 6 ว่าหนี้ของโจทก์รายนี้เป็นหนี้ที่มีประกันแล้ว โดยเฉพาะโฉนดที่ 1396 ของนายสืบ รักประสิทธิ ตามสัญญาข้อนี้ มิใช่จำเลยส่งมอบโฉนดให้โจทก์ยึดถือไว้เลย ๆ หากนายสืบ เจ้าของที่ดินยังได้ทำใบมอบอำนาจให้ไปทำจำนองที่ดินดังกล่าวให้ไว้แก่โจทก์ด้วย เพียงแต่ยังไม่ได้ทำจำนองกันโดยถูกต้องเท่านั้น และยังได้ความจากนายประธาน ดวงรัตน์ พยานโจทก์ว่า ตามใบมอบอำนาจที่นายสืบ รักประสิทธิ ทำให้ไว้แก่โจทก์ยังมีข้อความแสดงว่า นายสืบ รักประสิทธิ ผูกพันตนคำประกันหนี้รายนี้อยู่ด้วย ฉะนั้น แม้โจทก์จะไม่มีทรัพย์สินในที่ดินแปลงนี้ โจทก์ก็ยังมีผู้ค้ำประกันที่มีฐานะอย่างดีที่จะชำระหนี้แทน ส่วนเครื่องจักรที่ระบุไว้ในสัญญา แม้จะอยู่ในครอบครองใช้สอยของจำเลยก็ดี แต่ตามข้อเท็จจริงและเหตุผลทางพฤติการณ์ระบุดัทรัพย์สินไว้ในสัญญาก็เป็นการเพียงพอที่จะถือว่าทรัพย์สินนั้นเป็นประกันหนี้ตามสัญญา และส่งมอบแล้ว จึงถือได้ว่าเป็นหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลายแล้ว ศาลฎีกาเห็นว่า มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 บัญญัติไว้ว่า "เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำหรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ" ตามบทบัญญัติมาตรา 6 นี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า เจ้าหนี้ผู้มีประกันตามความหมายของมาตรานี้ต้องมีทรัพย์สินเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ ในทางจำนอง จำนำหรือมีสิทธิยึดหน่วง หรือมีบุริมสิทธิที่บังคับได้ ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ เมื่อจำเลยฎีกาขอข้อเท็จจริงแล้วว่า โฉนดที่ดินเลขที่ 1396 ของนายสืบ รักประสิทธิ นั้น โจทก์เพียงแต่ยึดโฉนดไว้ ไม่ได้ไปทำจำนองกันโดยถูกต้อง และเครื่องจักรที่ระบุไว้ในสัญญาหมาย จ.3 ข้อ 6 จำเลยก็ยังคงครอบครองใช้สอยอยู่ไม่ได้ส่งมอบให้โจทก์ยึดไว้แต่ประการใดเช่นนี้ โจทก์ก็

ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ผู้มีประกันตามความหมายในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายดังกล่าวข้างต้น ส่วนข้อที่ว่านายสืบได้ทำใบมอบฉันทะมีข้อความยอมผูกพันตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันนั้น แม้จะถือได้ว่านายสืบ รักประสิทธิ์ เป็นผู้ค้ำประกันหนี้รายนี้ ก็ไม่ทำให้โจทก์กลายเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีประกันตามความหมายของ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 ดังกล่าวข้างต้นได้ ฎีกาข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

จำเลยฎีกาในข้อต่อไปว่าควรฟังตามที่ว่าจำเลยนำสืบว่า โจทก์จำเลยได้ตกลงกันว่า โจทก์จะไม่คิดดอกเบี้ยเอาแก่จำเลยสำหรับต้นเงิน 160,000 บาท เพราะเงินจำนวนนี้โจทก์มิได้จ่ายเงินสดให้ จำเลยรับมาเพียงแต่หักหนี้กันทางบัญชีเป็นว่าจำเลยชำระหนี้แทนบริษัทมิตรสหายจำกัด ซึ่งเป็นลูกหนี้โจทก์อยู่ก่อนเท่านั้น จำเลยคงรับเงินสดมาเพียง 20,000 บาท และตกลงคิดดอกเบี้ยกันเฉพาะในต้นเงิน 20,000 บาท ศาลฎีกาได้พิเคราะห์คำพยานโจทก์จำเลยแล้ว ในประเด็นข้อนี้จำเลยมีแต่ตัวจำเลยอ้างตัวเองเบิกความเป็นพยานว่า ในการที่จำเลยได้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีรายนี้จำเลยได้รับเงินสดไปเพียง 20,000 บาท ส่วนอีก 160,000 บาท นั้นได้หักโอนบัญชีเป็นค่าซื้อกิจการบริษัทมิตรสหาย จำกัด ซึ่งแต่เดิมบริษัทมิตรสหายจำกัดเป็นลูกหนี้ธนาคาร โจทก์อยู่ จำเลยได้รับช่วงเป็นลูกหนี้ธนาคารโจทก์แทนบริษัทมิตรสหายจำกัด ในการทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีนี้ โจทก์จำเลยได้ตกลงเรื่องดอกเบี้ยกันเฉพาะต้นเงินจำนวน 20,000 บาทเท่านั้น ในวันทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีดังกล่าวนี้เอง จำเลยได้เซ็นเช็คจำนวนเงิน 160,000 บาท เป็นค่าซื้อกิจการบริษัทมิตรสหาย จำกัด รวมทั้งเครื่องจักรต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีหมายเลข จ.3 ด้วย เครื่องจักรต่าง ๆ มีระบุไว้ในสัญญาหมายเลข จ.3 ให้เป็นประกันการชำระหนี้ แต่ยังเป็นของส่วนตัวของจำเลย จำเลยยังคงครอบครองและนำไปใช้ที่ห้างหุ้นส่วนประสิทธิ์ชัยการช่าง ซึ่งจำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการอยู่ คำเบิกความของจำเลยดังกล่าวที่ว่าโจทก์จำเลยตกลงคิดดอกเบี้ยกันเฉพาะจำนวน 20,000 บาท ส่วนจำนวน 160,000 บาท ตกลงจะไม่คิดดอกเบี้ยกันนั้น เป็นแต่คำกล่าวอ้างของจำเลยขึ้นมალอย ๆ ไม่มีหลักฐานอื่นใดสนับสนุนในสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีหมายเลข จ.3 ก็ไม่ได้มีข้อความดังที่จำเลยกล่าวอ้าง ตรงกันข้าม ในสัญญาหมายเลข จ.3 ข้อ 1 กลับมีข้อความชัดเจนว่า บรรดาใบเบิกของผู้กู้ ซึ่งจะเป็นเช็คหรือเอกสารในรูปใด ๆ ก็ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งสัญญานี้และเงินอันผู้กู้จะพึงเบิกไปจากผู้ให้กู้ตามใบเบิกเช่นว่านั้น เป็นหนี้เงินกู้ตามสัญญานี้เช่นกัน เมื่อจำเลยเซ็นเช็คเบิกเงินจากธนาคารโจทก์ในวันทำสัญญาหมายเลข จ.3 นั้นไป 160,000 บาท เพื่อซื้อกิจการของบริษัทมิตรสหายจำกัดเงินจำนวน 160,000 บาทนี้ ก็ย่อมเป็นเงินกู้ตามสัญญาหมายเลข จ.3 ข้อ 1 ซึ่งจำเลยจะต้องเสียดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ตามข้อ 2 แห่งสัญญาหมายเลข จ.3 นั้น ข้ออ้างของจำเลยจึงเป็นการขัดกันกับสัญญาที่ได้ทำกันไว้ย่อมรับฟังไม่ได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งเมื่อคิดตามเหตุผลเงินจำนวน 160,000 บาทที่จำเลยเบิกไปจากโจทก์นี้ ย่อมเกิดประโยชน์แก่จำเลยโดยทำให้ จำเลยได้เป็นเจ้าของกิจการของบริษัทมิตรสหายจำกัด รวมทั้งได้กรรมสิทธิ์ในบรรดาเครื่องจักรต่าง ๆ ที่จำเลย

ก็ได้ใช้เป็นประโยชน์ตลอดมา ไม่เห็นมีเหตุผลอะไรที่จะทำให้เห็นไปได้ว่าโจทก์จะตกลงให้จำเลย เบิกเงินจำนวน 160,000 บาทมาจากโจทก์ได้เปล่า ๆ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ฎีกาข้อนี้ของ - จำเลยจึงไร้สาระที่จะให้รับฟังดังที่จำเลยกล่าวอ้าง ส่วนฎีกาของจำเลยที่เกี่ยวกับดอกเบี้ยอีกข้อหนึ่ง ว่าการที่โจทก์คิดดอกเบี้ยทบต้น เป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราตามกฎหมายนั้น ข้อนี้ก็เห็นได้ ชัดเจนว่าโจทก์เป็นธนาคาร จำเลยเป็นผู้เคยค้าได้เปิดบัญชีเดินสะพัดอยู่กับโจทก์ มาตรา 655 วรรคสอง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ระบุยกเว้นไว้แล้วว่าย่อมคิดดอกเบี้ยทบต้นได้ตาม - ประเพณีการค้า ไม่ต้องห้ามตามที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้ใน มาตรา 655 วรรคหนึ่งนั้น ฎีกาข้อ นี้ของจำเลยก็ฟังไม่ขึ้นคู่กัน

จำเลยฎีกาต่อไปว่าในข้อบอกกล่าวทวงถามโจทก์ นำสืบไม่ชัดเจน ศาลฎีกาเห็นว่าโจทก์ นำสืบรับฟังได้แล้วว่าได้บอกกล่าวทวงถามหนี้รายหนี้จากจำเลยโดยชอบแล้ว กล่าวคือ นอกจาก โจทก์จะมีพยานบุคคลมาสืบว่าได้เรียกร้องทวงถามหนี้รายหนี้จากจำเลยหลายครั้งหลายหน จำเลยก็ ขอผิดผ่อนเรื่อยมาแล้ว โจทก์ยังมีพยานเอกสาร คือ เอกสารหมาย จ.30 เป็นหนังสือของจำเลย ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2499 ถึงโจทก์ ความว่าสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีที่ได้ทำไว้กับโจทก์ บัดนี้ หมดอายุแล้ว ขอผิดผ่อนต่อสัญญาไปอีก 3 เดือน หลังจากหนังสือฉบับนี้แล้ว โจทก์ได้มีหนังสือ ทวงถามให้จำเลยชำระหนี้ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2501 คือ เอกสารหมาย จ.31 มีคนลงชื่อ ว่า "ประเสริฐ" เป็นผู้รับหนังสือนี้ไว้แทนจำเลย ๆ ถูกทนายโจทก์ถามเวลาเบิกความเป็นพยาน ว่าในวันที่ 14 ตุลาคม 2501 มีคนชื่อประเสริฐอยู่ในบ้านของจำเลยหรือเปล่า จำเลยไม่กล้า ปฏิเสธ เป็นแต่ตอบเบี่ยงบ่ายไปว่า จะมีคนชื่อประเสริฐหรือไม่จำไม่ได้ ต่อมาวันที่ 1 ธันวาคม 2501 โจทก์ก็ได้มีหนังสือทวงถามไปอีก ให้จำเลยชำระหนี้ภายในเจ็ดวัน คือ เอกสาร หมาย จ.33 หลังจากนั้น คือ วันที่ 19 มกราคม 2502 จำเลยก็มีหนังสือถึงโจทก์ คือเอกสาร หมาย จ.35 กล่าวท้าวความถึงว่าตอนที่โจทก์มีหนังสือมาทวงถามเรื่องหนี้สินนั้น จำเลยขอผิด ผ่อนชำระต่อไปอีก ดังนี้ ศติยอมฟังได้แล้วว่าโจทก์ได้มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้รายหนี้โดย ถูกต้องชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนข้อที่จำเลยฎีกาว่า ที่ว่าจำเลยถูกยึดทรัพย์ตามสำนวนคดี ของ ศาลแพ่งหมายเลขแดงที่ 2096/2501 นั้น จำเลยมีพยานมาสืบว่า จำเลยได้ชำระหนี้แล้วนั้น นายสนธิ สาครรัตน์ ซึ่งเป็นทนายโจทก์ในคดีดังกล่าวข้างต้นก็มาเบิกความเป็นพยานจำเลย จำเลย ได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ในคดีนั้นไปบ้างแล้ว แต่ยังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับที่จะชำระค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมศาลและค่าธรรมเนียมในการยึดทรัพย์และถอนการยึดทรัพย์ จึงยังไม่ได้มี การถอนการยึดทรัพย์ของจำเลย ที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยไว้ว่าจำเลยยังถูกยึดทรัพย์ในคดีดังกล่าว อยู่ นั้นถูกต้องแล้ว

ศาลฎีกาได้พิเคราะห์ข้อเท็จจริงในคดีนี้โดยละเอียดแล้ว ที่จำเลยอ้างว่าจำเลยยังมีราย ได้ คือ ค่าก่อสร้างจากเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ และจากการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นเงินอีก หลายแสนบาทนั้น ก็ปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดประสิทธิ์ชัยการช่าง ซึ่งจำเลยเป็นหุ้นส่วน

ผู้จัดการ ได้ไปทำสัญญารับเหมาก่อสร้างไว้ หาใช่เป็นกิจการของจำเลยเป็นส่วนตัวไม่ยิ่งกว่านั้นก็ปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดประสิทธิ์ชัยการช่างได้ทำผิดสัญญาเทศบาลนครกรุงเทพฯ และการรถไฟแห่งประเทศไทย ก็ได้บอกเลิกสัญญากับห้างหุ้นส่วนแล้ว และปรากฏจากคำเบิกความของตัวจำเลยเองว่าเวลานี้ห้างหุ้นส่วนจำกัดประสิทธิ์ชัยการช่างไม่ได้รับเหมางานอะไรไว้เลย ถูกจ้างก็ไม่มี และทั้งยังถูกใจทักฟ้องฐานผิดสัญญาซื้อขายรถแทรกเตอร์เป็นเงินถึง 600,000 บาทอีกด้วย และตัวจำเลยเองเวลานี้ก็ว่างงานไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร ที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ฟังว่าจำเลยเป็นคนมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม มาตรา 8 และมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 นั้น ชอบแล้ว

พร้อมกันพิพากษายืน ให้ยกฎีกาจำเลย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดค่าทนายในชั้นนี้ตามที่เห็นสมควรจากกองทรัพย์สินของจำเลยให้แก่โจทก์ด้วย

(ประกอบ หุตะสิงห์ - สนิท สุมาวงศ์ - เพรียง โรจน리스)